Rıfat Ilgaz

BÜTÜN ESERLERİ

Bacaksız Tatil Köyünde

ÇOCUK ROMANI

10. BASIM

Çınar

Rıfat Ilgaz

Bacaksız Tatil Köyünde

Rıfat Ilgaz / Bütün Eserleri / Çocuk Romanı
Bacaksız Tatil Köyünde

ISBN 975 - 348 - 017 - 2
10. Basım İstanbul, Nisan 1996

Kapak Tasarımı: *Cem Günübek*
Resimleyen: *Turgut Keskin*
Baskı: *Eko Matbaası*

© Çınar Yayınları, 1996
Tüm yayın hakları saklıdır.

Çınar Yayınları;
Rıfat Ilgaz Kültür Merkezi
Küçükpazarmakkapı Sokak No:23
80060 Beyoğlu/İstanbul
Telefon : 0.212. 293 23 98 - 99
Fax : 0.212. 293 28 96

Rıfat Ilgaz

BÜTÜN ESERLERİ

Bacaksız Tatil Köyünde

ÇOCUK ROMANI

çınar

Bacaksız'ın Başından Geçenler

Birinci Kitap
BACAKSIZ KAMYON SÜRÜCÜSÜ

İkinci Kitap
BACAKSIZ SİGARA KAÇAKÇISI

Üçüncü Kitap
BACAKSIZ OKULDA

Dördüncü Kitap
BACAKSIZ PARALI ATLET

Beşinci Kitap
BACAKSIZ TATİL KÖYÜNDE

İnebolu'dan gelen yolun tam Cide'ye kıvrıldığı düzlükte dört köşe bir çadırın kurulduğunu gören Bahri, annesine seslendi:

«Anneee! Bak fenerin oraya askerler çadır kurmuşlar!»

Deniz fenerinin durup durup çakışı Bacaksız Bahri'nin çok hoşuna giderdi. Onun çakıp sönüşünü görebilmek için, ortalık ağarmadan uyanır, hemen köydeki evlerinin penceresinden bakardı uzun uzun.

Bahri'nin babası, Külüstür'ü satıp Almanya'ya işçi olarak gittikten sonra, annesiyle İstanbul'dan işte bu köye, babaannesinin köyüne gelmişlerdi. Karadeniz'in bir yamacına oturtulmuş bu köyün adı Kargacak'tı. Cide'ye on kilometre ötede deniz fenerinin hemen alt yanında İnebolu'ya inen asfaltın üzerindeydi.

Annesi, çadırı askerlerin kurmadığını biliyordu:

«O çadırı dışardan gelenler kurmuş, yazı burada geçirecek olanlar,» dedi.

«Kimmiş bu dışardan gelenler?»

«Babanın gittiği yerlerden gelen yabancılar.»

«Almanya'dan mı gelmiş bunlar?»

«Canım, gerisini ben de bilmiyorum. Kimi Almanya diyor, kimisi Fransa.»

Bahri'ye bu kadar bilgi çok bile gelirdi. Annesinin kendi eliyle sağdığı sütten yapılma çorbanın içine saçta pişirilmiş mısır ekmeğini doğradı. Daha ekmekler yumuşamadan kaşıklamaya başladı. Annesinin, «Güzel çiğne, boğazında kalacak,» demesine kulak asmadan

indirdi midesine. Bu sütlü çorbayı çok beğenmişti ama, tası yeniden doldurtup kaşıklayacak zamanı yoktu. Artık Fener'e kadar gitmeli, çadırı kuran dışardan gelme konukları görmeliydi. Babasının çalışmaya gittiği Almanya'nın insanları nasıl yaratıklardı, gözleriyle görüp incelemeliydi. Kapının önüne inince bir yılgınlık, bir ürkeklik çökmüştü içine. Tek başına nereye gidiyordu? Ya bu Almanlar, üzerine saldırıp onu kovalarsa? Bacaksız'ın kendilerini taşa tutacaklarını sanıp ona temiz bir dayak atarlarsa? Bu durumda ya onların rahatını hiç bozmamalı, ya da gidince tüm Kargacak Köyünün çocuklarını toplayıp sürüsepet gitmeliydi. En iyisi kalabalık gitmekti. Onları hiç görmemek olmazdı. Taaa Almanya'lardan kalkıp burnunun dibinde çadır kuracaklardı da, Bacaksız Bahri gidip görmeyecekti. İşte bu olmazdı. Bacaksız'ın yasalarına aykırıydı bu vurdumduymazlık.

«Heeey! Ercaaan!» diye seslendi komşunun oğluna.

«Ne var sabah sabah?» diye annesi ahırın kapısından yanıtladı onu. Elinde bakraç, ineği sağmaya iniyordu ahıra.

«Hiiiç. Oynayalım diyecektim Ercan'a.»

«Düşünde mi gördün oyunu? Ercan kalkmadı daha.»

«Uyuyor, öyle mi?»

«Ne yapsın başka? Okullar kapanalı bir hafta oluyor. Sen neden uyumuyorsun sanki? Çifte mi gideceksin, inek mi sağacaksın?»

Bacaksız'dan sorduklarının yanıtını almadan ahıra giriverdi.

«Peki,» dedi kendi kendine, «Uyusun aptal Ercan. Almanları gidip görmez böyle uyursa. Ben de Tekin'i çağırırım.»

Ceviz ağacının dibine doğru yürüdü. Tahta basamaklarla çıkılan bir kapının önünde durdu. Bu kez öyle kent çocukları gibi ağzını açıp seslenmeyecekti. Çalıp kapıyı girecekti içeri. Köylülerin çok iyi huyları vardı. Kimse «Sabah sabah ne işin var bu evde?» diye sormazdı. Kapının sürgüsü dışardan çekiliyordu. Çekip girdi içeri. Tüm ev halkı ayaktaydı.

«Hoş geldin, oğlum,» dedi yaşlı adam.

Sabah sabah ne işin var bu evde, demiyordu ama, bakışlarıyla düpedüz soruyordu Bacaksız'a.

«Tekin'e bir bakayım dedim de.»

Büyükbaba, çok şakacı bir adama benziyordu. «Tekin!» diye seslendi odadan yana. «Bir arkadaşın geldi, sana bakacakmış. Gel de baksın.»

Gülerek çıktı ocaklı evden Tekin. Burada odalara ev diyordu köylüler. Kimi odalarda ocak vardı. Bu odaların adı da "ocaklı ev"di. Bacaksız, Cide'de doğmuştu ama, bunları daha yeni yeni öğreniyordu.

Elinde bir bakraç vardı Tekin'in, hem de dolu bir bakraç. Tutuşundan belliydi bu. İçinde yoğurt olsa böyle sakınarak tutmazdı.

«Süt mü var bakraçta?» diye sordu Bacaksız.

«Süt var. Nerden bildin?»

«Hiiiç. Nereye götürüyorsun bu sütü?»

Sormakta haklıydı. Bu köyde herkesin bir iki ineği vardı. Eskiden keçi de beslermiş bu Kargacak'lılar. En güzel keçi peynirini bu köylüler yaparmış. Yeni yetişen ağaçların filizlerini yiye yiye ormanı köreltirmiş bu keçiler. Ağaçlar yeniden filiz vermez hale gelince keçiler de üremez olmuşlar. Bu köy de tüm

Karadeniz köyleri gibi bir yamaçta kuruluydu. Otlakları olmadığı için sığırlar çok uzaklara gidip otlarlardı. Kışın, kar bastırınca damlarda kıyılmış mısır sapları yemek zorunda kalırlardı. Burada ahıra "dam" derlerdi. Bacaksız bunu da daha yeni yeni öğreniyordu, şu üç beş aydır.

«Bu sütü onlara götürüyorum,» dedi Tekin. «Hani Fener'in oraya çadır kuranlar var ya.»

«Almanlara mı?»

«Yooo Fransızlara.»

«Neee? Oradakiler Alman değil mi?»

«Ne Almanı. Fransız onlar. Hep Fransızca konuşuyorlar.»

«Benim babam Almanya'ya gittiydi.»

Tekin'in babası, «Yani,» dedi, «Fransızları Cide'ye sokmayalım mı demek istiyorsun?»

«Yoook Rasim Amca. Yani ben Almanları tanımak istiyordum.»

«Pek bir farkları yok. Hepsi bilmediğimiz bir dil konuşur bu yabancıların. Kimi Almanca konuşur, kimi İngilizce.»

«Demek bunlar da Fransızca konuşurlar öyle mi?»

«Hem de nasıl.»

«Çok güzel.»

«Demek Fransızca biliyorsun, öyle mi? Eğer biliyorsan çok işimize yararsın. Onlara köyümüzde çıkan tüm ürünlerimizi satarız.»

«Nereden bileyim Rasim Amca. İki yıl İstanbul'da okula gittim. Okumayı yazmayı zor öğrenebildim.»

«Hadi bakalım, Tekin'le şu sütü götüründe onlardan Fransızca öğrenin, karşılığında da onlara Türkçe öğretin. İyi öğretin ki, alışveriş ederken zorluk çekmeyelim. Haydi güle güle.»

Tekin önde, Bacaksız arkada evden çıktı-

lar. Şose biraz yüksekten geçiyordu, yamaca tırmandılar. Bir yıl önce yol asfaltlanmıştı. Kış oldukca sert geçtiği için yer yer çatlamış, tümsekler oluşmuştu. Biraz yürüdükten sonra çadırı gördüler. Yaklaştıkca üç çadır daha çıkmıştı ortaya, iki de araba.

«Kaç kişi bu Fransızlar?» diye sordu Bacaksız.

«Hepsi... Dur bakalım, tam yedi kişi. Bir amca var, birde karısı. Sonra bunların annesi, babası, üç de çocukları. Biri kız. Adı, dur söyleyeceğim.... Eeee... Jülyet.»

«Jülyet, öyle mi? Çok güzel. Seninle konuşuyor mu?»

«Konuşmak istiyor. Ona "süt" demesini öğrettim. Beni görünce süt, süt diyor. Çok seviyor sütü.»

«Yoğurt? Yoğurtu sevmiyor mu?»

«Bilmem. Ben iki gündür süt götürüyorum onlara. Babamdan istemişler yoldan geçerken.»

«Ben de yoğurt götürürüm, yumurta götürürüm.»

«İstemiyorlar ki.»

«Nereden biliyorsun istemediklerini?»

Öyle ya. Nereden biliyordu Tekin. Yarın bir sepet yumurta götürecekti onlara. Bir bakraç da yoğurt. Sonra, tereyağı, ceviz, kestane, elma, armut.

Bir süre sonra yoldan saptılar. Defnelerin arasında yürüdüler. Fener'in tepesi görünene kadar ilerlediler, Barok çiçeklerinin arasından. Cide'lilerin "talim" dedikleri defnelerin arasına kurulmuş çadırlar birden çıkıvermişti karşılarına.

Kendi yaşlarında bir kız, çiçek topluyordu, talimlerin dibinde.

Tekin, «Günaydın Jülyet!» diye seslendi uzaktan.

Kız elindeki çiçeklere ayağa kalktı «Bonjur,» diye yanıtladı.

«Bonjur,» dedi Bacaksız Bahri de.

Bu sözün "Günaydın" anlamına geldiğini anlamıştı. Tek öğrendiği Fransızca sözcük de bu "bonjur"du işte.

«Süt!.. Süt!..» diye koşarak çıktı önlerine Jülyet.

Bacaksız Bahri, ilk öğrendiği Fransızca

sözcüğü tam yerinde kullandı. Bir kez daha, «Bonjur,» dedi.

Jülyet, karşılığını vermişti, tatlı tatlı gülerek, «Bonjur,» dedi.

Elini Bahri'ye uzatmıştı. Onun, «Bonjur»la söze başlaması kızı sevindirmiş olacaktı. Dilini bildiğini sanıyordu Bacaksız'ın.

«Anşante. E mua... Jülyet.»

«Ben Bahri,» diye tanıttı kendini Bacaksız.

Bu sözcüğü İstanbul'da öğrenmişti. Hangi dilden olduğunu bile kestiremiyordu ama, "teşekkür ederim" anlamına geldiğini iyi biliyordu.

Kız anlamış olacak ki gülmesini sürdürüyordu: «Vuzet Tre janti.»

Onu beğendiğini anlatmak istiyordu demek. Dilini bilmese de kızın duruşundan anlamıştı.

Fransızlar, kahvaltı yapmamış olacaklardı. Belki de sütün gelmesini beklemişlerdi. Büyükbabayla, büyükanne geçmişlerdi masanın başına. Çocukların annesi, Bayan Mari, Tekin'in sütünü kaynatmaya başlamıştı bile. Herkes için birer tabakla birer bardak koymuşlardı masaya. Kendilerinden birkaç yaş büyük olan iki çocuk, mayolarıyla dolaşıyorlardı ortada. Bunlardan küçüğü uzaktan Tekin'le Bahri'ye bakıp gülüyordu. Tekin, boşalan bakracı almıştı çocukların annesinden, bir de yepyeni bir elli liralık.

«Haydi gidelim,» dedi Bacaksız'a.«Annem, sütü verince durma, dedi bana.»

«Peki, gidelim.»

Jülyet'e elini salladı uzaktan.

Kız, «Orevuar!» dedi yüksek sesle.

«Orevuar,» diye yineledi Bacaksız.

Söyleyişine iki ağabey de gülüyordu.

Ona bir kez daha söyletmek için, aynı sözcüğü onlar da yinelediler: «Orevuar!»

Köyün yolunu tutunca sordu Tekin: «Ne demek orevuar?»

«Olsa olsa gene gelin, görüşelim, anlamına geliyor.»

«Doğru,» dedi Tekin. «Hep ayrılırken söylüyorlar bu sözü. Bu gidişle biz de onlar gibi Fransızca konuşacağız.»

«Onlar, bakracı görünce "süt" demesini öğrendiler? Bir dahaki gelişimizde biz de sütün Fransızcasını soralım.»

«Sorarız. Ben çok sevdim onları. Jülyet de çok iyi kız.»

«Kahvaltıdan sonra arabalarına binip Çandırlı Köyünün altında denize giriyorlar.»

«Biz de gidelim.»

«Ama bizim deniz donumuz yok ki.»

«Alırız.»

«Para.»

«Kazanırız.»

«Nasıl?»

«Sen bana bırak. Birer de deniz havlusu alırız.»

«Deniz donunu almış da havlusu kalmış.»

«Bak görürsün. On gün sonra ikisi de tamam. Yalnız köyde kimseye söylemeyeceğiz bu Fransızları. Söz mü?»

«Söz.»

Ertesi sabah elindeki bakraçla Tekin'i yol üstünde bekleyen Bacaksız, arkadaşını uzaktan görünce, «Nerede kaldın?» dedi. «Çok bekledim seni.»

«Sana bekle demedim ki ben.»

«Yalnız gidebilirdim Fransızlara, ama gitmedim.»

«İyi etmişsin. Ne var bakracında? Yoksa sen de mi süt götürüyorsun?»

«Neden süt götürecekmişim. Ben de yoğurt götürüyorum.»

«Onlar yoğurdu ne yapsınlar?»

«Yoğurt ne yapılır? Bak göreceksin, annemin yaptığı yoğurdu çok beğenecekler. Benden her gün bir bakraç yoğurt isteyecekler. Senin sütüne elli lira verince benimkine altmış lira verecekler. Belki de yetmiş. Ben anneme elli lirasını vereceğim, yirmisi bana kalacak.»

«Annenden saklamak olur mu?»

«Olur mu hiç. Söyledim anneme ben.»

«Ne dedi?»

«Sen elli lirasını bana ver de üstü senin olsun,» dedi.

«Demek her gidişte yirmi lira?»

Büyük hesaplara öylesine dalmışlardı ki, az kaldı Fener'e sapmadan Cide'ye doğru yürüyüp gideceklerdi. Çadırlar karşılarında duruyordu. Tıpkı eve benziyordu bir tanesi. Gözlük camı gibi pencereleri parlıyordu.

Beşik örtüsü çatısıyla büyük bir kümesi andırıyordu.

Çocukların annesi Bayan Mari çıkmıştı önlerine. Bacaksız'ın elindeki bakraca kaşlarını çatarak bakıyordu.

«Süt. No. Tekin, süt.»

Anlamıştı Bacaksız. «Ama benimki süt değil. Yoğurt.»

«Yoğurt. Nespa?»

«Evet, yoğurt.»

Elinden alıp kapağını açtı. Bacaksız'ın yoğurdu taş gibi sertti. Jülyet'in annesi eğilip kokladı. «Bon,» dedi.

Tekin'in bakracına da yapıştı. Boşaltmak için hızla girdi mutfak çadırına. Peşinden Jülyet'in babası Bay Jerom da girmişti çadıra. İçerde yoğurdun tadına bakacaktı. Çok geçmeden ikisi birden geldiler.

Adam, Bacaksız'a bakracı uzatırken, «Yarın da getirecek yoğurt?» dedi. «Verecek bundan üç elli lira.»

Jülyet'in babası kereste fabrikasının makinelerini kuruyordu. Önce o gelmişti Cide'ye, sonra çoluğunu çocuğunu getirmişti. Cide'de

çok kaldığı için azbuçuk Türkçe öğrenmişti. «Yarın bir yoğurt daha getirirsen sana yüz elli lira vereceğim,» demek istiyordu Bacaksız'a. Demek iki günde bir ona temiz bir elli liralık kalacaktı.

«Yoğurt hep böyle güzel,» dedi, gülerek. «Su yok.»

Anlamıştı Bacaksız. «Biz su katmayız süte,» dedi. «Ne sandın annemi sen.»

Öyle ya. Su katınca onlar da başkasından alırlardı sonra. Eğer iki günde bir elli lira kazanırsa on günde iki yüz elli lira, yirmi günde beş yüz lira olacaktı. Demek yirmi gün sonra güzel bir deniz donu alabilecekti kendine.

Jülyet, yemek masasında oturuyordu. Bacaksız uzaktan, «Bonjur Jülyet,» dedi.

«Bonjur, Mon ami.»

"Günaydın arkadaşım" demek istiyordu. Arkadaştan da ileri, "dostum" diyordu. Ne iyi kızdı bu Jülyet. Ağabeyleri gibi soğuk değildi.

Ağabeyleri neredeydi acaba? Hiç de görünürlerde yoktular. Büyükbaba da görünmüyordu ortalarda. Oysa bu saatlerde şu def-

nelerin altında, açılır kapanır koltuğuna yerleşir, karşı kıyılara, oğlunun makinelerini taktığı Cisan fabrikasının uzandığı kumsaldan yana dalar kalırdı.

Arabalarından hiçbiri yoktu yerinde. Demek Bay Jerom arabasına atlamış, Tekin'in sütünü içmeye zaman bulamadan işinin başına gitmişti. Belki de erkenden önemli makinelerden birinin montesi vardı. Kimbilir, eski bir işçi olan Tekin'in babasını da alıp götürmüş olabilirdi.

Tekin de, Bacaksız gibi, ortalarda görünmeyenleri sormak gereğini duymuş olacak ki, birkaç günlük Fransızcayla Jülyet'e sordu: «Nerede, Gran papa?»

«Puason. Balık. Lui de gitti. Pol de.»

«Balık tutmaya gittiler öyle mi? Çok güzel. Bizim de oltalarımız var, değil mi Bahri? Yarın oltalarımızla geliriz.»

«Bon. Çok güzel.»

Demek Jülyet anlamıştı söylediklerini. Ya da anlamamıştı da anlamış görünmeyi uygun görmüştü.

Tekin nereye gittiklerini öğrenmek için

bir soru daha sormak gereğini duydu. Çünkü Fener'den kıyıya inmek çok zordu. Yolu herkes bilmezdi. Hele böyle dışardan gelmiş olanlar için. Tam soracağı sırada Pol göründü.

«Vuala Pol!» diye koştu Jülyet.

Az sonra da Lui göründü. En sonra da Jerom Baba.

«Tamam,» dedi Tekin. «Kıyıya inemediler.»

Jülyet, kendi diliyle, onlarla alay eder gibi, «Hani tuttuğunuz balıklar?» diye sordu.

Onlar da kıyıya inmenin olanaksız olduğunu belirtmek için iki ellerini yukarı kaldırarak bir şeyler anlatmaya çalışıyorlardı.

Çocukların annesi Bayan Mari, kahvaltı masasını hazırlamış, onları çağırıyordu: «Vönezisi.»

Eliyle Bacaksız'la Tekin'i çağırıyordu kahvaltıya.

Bacaksız, «Gidelim,» dedi. «Çok ayıp olur.» Öğrendikleri sözcüklerden birini, kullanmanın tam sırasıydı: «Orevuar!»

İki arkadaş onlardan ayrılıp da şoseye

çıktıklarında her ikisi de yarın erken kalkıp onları "Balık Kayası"na indirmeyi düşünüyorlardı. Bol balık vardı bu kayanın dibinde.

Tekin'le Bacaksız Bahri ertesi sabah erkenden kalkmışlar takımlarını hazırlamışlardı. Bugünlerde bol istavrit vardı. Yaban ördeklerinin tüyleriyle düzenlenmiş yemsiz oltalarını gözden geçirmişler, eksik olanları yeniden bağlamışlardı. Balıkların ağzından kurtulmuş tüyleri yenilediler. Bakraçlarını ellerine alıp çadırların yolunu tuttular. Hava da tam balık havasıydı. Sandalları olsa daha iyiydi ama, nede olsa Balık Kayası sandal aratmayacak kadar verimliydi. Ellerindeki uzun kamışları da omuzlarına atmışlardı. Bu kamış ne denli uzun olursa kayanın üstüne oturdular mı çok uzaktaki balıkları bile tutabilirlerdi.

Onları uzaktan sırıklarla gören iki kardeş, koşarak önlerine çıktılar. Bugüne kadar onları böyle gülerek karşılamamıştı Pol ile Lui.

«Bonjur. Koman sava. Balık var bugün?»

«Evet. Balığa gidiyoruz.»

«Biz yapacak kahvaltı.»

«Tamam. Biz de sizi bekleyecek. Sonra hep birlikte.»

İki kardeş, ellerindeki bakraçlara yapıştılar. Koşarak götürdüler annelerine.

Bayan Mari, onlardaki değişikliği anlamak için mutfak çadırından dışarı çıkmıştı. Uzun sırıklarla onları görünce işin içinde bir balıkçılık sorunu olduğunu anlamıştı. Ellerini sallayarak onları da kahvaltıya çağırıyordu. Jülyet görünürlerde yoktu.

Büyükbaba, çok geçmeden kahvaltısını yapan çocukların yanlarına gelmişti.

«Bonjur mezanfon. Koman tale vu?»

«Mersi Tom Amca. Siz de iyi misiniz?»Anlamış olacaktı Tom Amca. «Ben de çok iyi,» dedi.

Bacaksız'ın elindeki olta takımını almış inceliyordu. Oltadaki tüyleri çekiştiriyor, "Kanar, kanar," deyip duruyordu. Herhalde "Kanar" ördek anlamına geliyordu Fransızcada. Her iki arkadaş da onun ne demek istediğini anlamıştı:

«Evet,» dediler. «Bu oltadaki tüyler ördek tüyü. Yeşil başlı ördeğin, erkek ördeğin tüyü.»

«Tamam.»

Eliyle, yola çıkalım diye işaret yapıyordu.

«Gidelim,» dedi Bacaksız. «Ağabeyler de gelsinler tamam.»

Tom Amca, gençleşmiş gibiydi. Hızla ayrıldı yanlarından. Geniş kenarlı bir şapkayı başına geçirmişti. Elinde de yandan çarklı bir olta takımı vardı. Birbirine geçme olduğu anlaşılan kamışlı bir olta takımıydı. Bacaksız dayanamayıp aldı elinden. Tom Amca, bozarsın, diye vermek istemiyordu. Oysa Bacaksız, Cide'ye gelen turistlerde bu takımdan gör-

müştü. O zaman eline alıp bakamamıştı. Yanındaki çarkın kulpunu yapışıp çevirdi. Çevirdikçe sırık uzuyordu. Sonuna kadar çevirdi. Tom Amca onun becerisi karşısında hiç sesini çıkarmadan gülerek bakıyordu.

«Çok güzel,» dedi Bacaksız.

«Çok güzel,» diye yineledi Tekin de.

"Çok güzel"in ne anlama geldiğini anlayan Tom Amca da, «Çok güzel,» dedi. «Alon don.»

Eliyle yolu gösteriyordu.

«No,» dedi Bacaksız. «Oradan gitmek yok. O yol bizi kıyıya götürmez. Şuradan gideceğiz. Bizim köyün üstünden doğru. Dün oradan gittiniz, denize inebildiniz mi?»

Bu Tom Amca çok akıllı bir adama benziyordu. «Tamam,» dedi. «Oradan.»

Çocuklar da ellerinde bakraçlarla görünmüşlerdi karşıdan. Bir ellerinde de oltaları vardı.

Büyükbaba, torunlarının üstlerini başlarını gözden geçirdikten sonra, «Tamam,» dedi. «Nu zalon.»

Yola girmişlerdi. Bacaksız Bahri önden

yürüyordu. Bir süre Kargacak'tan yana yürüdüler. Sonra kayalar arasından denize doğru yöneldiler. Fener tam arkalarında kalmıştı. Bir süre keçiler gibi sekerek daracık bir yoldan dikine ilerlediler. Bacaksız, birden Fener'e doğru yöneldi. Sanki geldikleri yolu tersine doğru yürüyorlardı. Tom Amca yorulmuştu ama, çocukların hevesi kırılmasın diye belli etmemeye çalışıyordu. Her zaman Bacaksız'ı bulamayacağını düşünerek yolu bellemeye çalışıyordu. Uzun bir süre kayadan kayaya atlayarak kıyıya vardılar. Deniz dupduruydu. Arkalarından esen ılık bir rüzgâr kıyıya çarpması gereken dalgacıkları alıp uzaklara sürüklüyordu.

En güzel yere Tom Amca'yı oturtan Bacaksız, «Başlayabiliriz artık,» dedi.

Sözlerinden kimse birşey anlayamamıştı, ama elindeki takımı omuzundan indirdiği kamışa bağlayıp oltaları suya atınca ne demek istediği anlaşılmıştı.

Lui ile Pol, Tekin'le Bacaksız'ın oltalarına bakıp gülüyorlardı. Onlar oltalarını Fransa'dan getirmişlerdi. Çok para vererek almış-

lardı. Atar atmaz oltalarının büyük balıklar için olduğunu Bacaksız bir bakışta anlamıştı. Ancak bu oltalarla palamutla lüfer tutulurdu. İstavrit için çok büyüktü bu oltalar, ağızlarına bile sığmazdı onların.

Bacaksız, balık vurmadığını görünce oltayı biraz daha derine sallandırdı. Elindekini yarım kulaç daha salınca iş değişmişti. Oltaya vuran vuranaydı. Şöyle ustaca çekiştirince oltaların kancaları yerlerine oturuvermişti. İğnelerin çengelleri ağızlarına geçmiş olacak ki, balıkların suyun içinde çırpındıkları, parmağının ucuna dokunan misinadan anlaşılıyordu.

«Hooop!» dedi. «Geliyor istavritler.»

Kamışı kendine doğru çekip misinayı yakaladı. Misinanın ağırlığından en az on balığın takıldığını anlamıştı.

«Tekin,» dedi. «Şu kovaya su doldurda koy önüme.»

Fransızlar yandan çarklı takımlarını sudan çıkarmışlar Bacaksız'ın oltasında sallanan balıklara bakıyorlardı şaşkınlıkla.

Bacaksız istavritlerin ağzından oltayı kur-

tarıyor, avucunda kalan balıkları yavaşça bakraca kaydırıveriyordu.

«Tam on iki tane,» dedi.

Tekin de çekmişti oltasını.

«Benimkinde de sekiz tane. Tom Amca'nın oltasında tek balık yok.»

Yalnız Tom Amca'nın mı? Pol'ün de, Lui'nin de oltaları bomboştu. İstavritler sanki Tekin'le Bacaksız'ın oltalarının çengellerine takılıyorlardı.

Tom Amca, «Bu işin bir inceliği var,» diye düşünüyordu. Yandan çarklı gıcır gıcır yeni oltasının misinasını makaranın kulpunu çevirerek sardıktan sonra geldi, Bacaksız Bahri'nin elindeki oltaya yapıştı. Neydi bu oltanın özelliği, anlayacaktı. Olta iğnelerini inceledi, kendi oltalarından daha küçük olduğunu bir bakışta anlayamadı.

Bacaksız, iki parmağının arasına aldığı oltayı Tom Amca'nın gözüne yaklaştırdı. «Bak,» dedi.«Bu oltalar küçük. Senin oltaların büyük.» Kendi ağzını parmakla gösteriyordu. «Balıkların ağzı da küçük.» Gene kendi parmağını ısırarak, «İstavritlerin ağzına senin oltalar sığmaz, büyük gelir,» dedi.

«Je kompsi,» dedi, Tom Amca.

Anlamıştı demek. Bacaksız'ın elindeki oltaya uzandı. Onunla balık tutmak istiyordu. Önce misinasına yapışıp oltaları eline almıştı. Teker teker inceliyordu. Küçük olduklarını görünce, «Vi,» dedi. «Küçük.»

Kamışa sıkıca yapışıp avucundaki oltaları uzaklara fırlattı. Sırığın ucunu neredeyse sulara daldıran Tom Amca, boşuna bekliyordu

balıkların oltalara vurmasını. Oltalar bu tutuşla denizin dibine serilmiş olacaklardı. İstavrit dip balığı değildi ki.

Bacaksız, gülerek başını yukarı kaldırıveriyordu. Böylece, «Boşuna bekleme istavritlerin vurmasını,» demek istiyordu.

Tom Amca sabırla bekliyor, balıkların vurup vurmadığını anlamak için sırığı sudan çıkarıp oltalara bakıyor, uçlarında bir şey göremeyince öfkeyle yeniden suya sallandırıyordu.

Tekin, kıyıda bir kayanın üstüne oturmuş, sırıktan çözdüğü oltayı eline almış, durmadan istavrit çekiyordu. Önündeki bakraç dolmak üzereydi.

Tom Amca'nın elinden oltayı alan Bacaksız da misinayı sırığın ucundan çözdü. Misinanın yarısını, tahtasına sardı. Geri kalan misinanın uzun olmadığını Tom Amca'ya gösterdi.

«Bak,» dedi. «Kısa. Çok uzun olursa suyun dibine gider.»

«Ui,» dedi Tom Amca. «Je kompsi.»

«Suyun dibinde istavrit yok. İstavrit

suyun ortalarında dolaşır.» Bu söylediklerini eliyle anlatmaya çalışıyordu. «Tamam mı?» diye sordu.

Tom Amca başını sallıyordu.

«Sen sırığı bırak,» dedi Bacaksız. «Misinayı eline al. Acemisin sen. Balığın vurduğunu sırıktan anlayamazsın, tamam mı?»

Babası da bir şey anlatırken hep böyle, "tamam mı?" diye sorardı. Şimdi Almanya'larda ne yapıyordur, diye düşündü. İşte kendisi de bir dilbilmez kişiye bir şeyler anlatmaya çalışıyordu. Kimbilir babası düşündüklerini ne zorlukla anlatmaya çalışıyordu oralarda. Keşke kendisi de Fransızca bilseydi de şu yaşlı konuğa nasıl istavrit tutulacağını anlatsaydı.

«Haydi bakalım, Tom Amca,» dedi. «Bırak sırığı da, sallandır misinanın tam yarısını. Haaah işte böyle. Bekle şimdi, parmağına istavritlerin vereceği işareti. Yerleştir misinayı şu parmağının yarığına.»

Tekin, on beşlik bir posta daha yapmıştı. Sevinçten bağırıyordu: «Kaynıyor! Kum gibi mübarekler! Doldu bakraç!»

Fransızlar bu işe akıl erdiremiyorlardı

bir türlü. Bacaksız oltaya bakacak yerde, «Tom Amca'nın istavritleri!» diyordu. «Çek, ne duruyorsun! Şöyle kıvırarak çek ki, solungaçlarına kadar geçsin oltanın çengeli. İşte böyle. Balıkların çırpındıkları, suyun yüzünden belli oluyor. Asılsana!»

Tom Amca, son oltayı da sudan çıkarınca sevincinden yerinde tepinmeye başlamıştı. «Bravo Bacaksız! Sen gran pöşör! Ne derler an Türk, Buyuk balıkçi. Bravooo!»

Kendi dilinde torunlarına bir şeyler söylüyordu.

«Boşuna atıp durmayın oltalarınızı. Diplerde istavrit yok. Hem bizim oltalar çok büyük. İstavritlerin ağızları çok küçük.»

Tekin'in bakracı ağzına kadar dolmuştu balıkla. Elindeki oltayı Jerom'a uzatırken, «Ali» dedi, «Biraz da sen tut. Sakın ürkütme Karadeniz'in balıklarını. At suya, ne duruyorsun. Bırak sırığı. Hiç gerek yok kamışa. Neredeyse avuçla tutulacak. Bugün kum gibi kaynıyor mübarekler.»

Pol, kendi oltasını sarmış, Lui'nin yanına oturmuştu. Kardeşinin elindeki misinaya yapıştı. İstavritlerin pıt pıt vurmalarını izliyordu parmaklarının uçlarıyla. İstavritler dokundukça gıdıklamış gibi gülüyordu.

«Çok Güzel.»

Lui, elindeki oltanın ağırlaştığını anlayınca birden asıldı. Hooop. Çırpınan istavritler kuyruklarından damlayan sularla boşlukta sallanıyordu. Hani "sudan çıkmış gibi" diye bir deyim vardır ya, istavritler de öyle. Suda

doğup büyüyen bu yaratıklar, havayla birden karşılaşınca şaşkına dönüyorlardı.

İki kardeş kendi dillerinden birçok sözcükleri arka arkaya dizdikten sonra, «Ooo la laaa!» diye bağırıyorlardı, ne anlama geliyorsa.

Çok sürmeden kovalar da, bakraçlar da dolmuştu. Tekin'le Bacaksız'ın oltaları çok iş görmüştü. Fransızlar bu iki Cide'li çocuğa nasıl teşekkür edeceklerini bilemiyorlardı.

Öğlene doğru Tom Amca, «Tamam,» dedi. «Alon ansabl. Gidecek Fener'de.»

Elindeki balık kovasını gösteriyor, «İşte bu balıkları pişirip bizim orada yiyelim,» demek istiyordu.

Geldikleri dik yamaçları seke seke tırmanırlarken, Bacaksız, eliyle onları durdurdu.

«Ben şimdi gidecek,» dedi, «Anneye söyleyecek, Tekin'le Fener'deyiz diyecek. Bu bakraçları da köye bırakacak.»

Öyle ya. Kovalardaki balıklar onlara yeter de artardı bile.

Bacaksız önceden hesapladığı gibi tam on gün sonra lacivert çizgili mavi mayoyu

almıştı. Sıra koyu mavi deniz havlusundaydı. İki gün önce Jülyet'in elinde babasının arabasıyla denize giderken görmüştü böyle bir havluyu. Benzerine Akyıldız'ların vitrininde rastlamıştı. Mustafa Amca'ya kaç lira olduğunu sormuştu. «Sen üç yüz lira getir, yeter,» demişti. Yani altı gün yoğurt vermesi gerekirdi Fransızlara. Peki ama yalnız yoğurt mu satılırdı onlara. Ambarda iki çuval ceviz duruyordu. Sonra kıştan kalma kestane. Neredeyse elmalar, armutlar da yetişecekti. Bir de deniz ayakkabısı. Sudan çıkınca kumda giyecek. Önümüz kıştı, Fransızlar biri iki ay sonra gideceklerdi buralardan.

Bacaksız, bunları düşünürken bir sabah çadırlara geldiğinde bir de ne görsün. Kargacak, Köseli, Göcen köylerinin kadınları, ellerinde torbalarla sepetler, çadırların önünü sanki pazar yerine çevirmişlerdi.

Bayan Mari, mutfak çadırının önüne çıkmış, getirilen kestanelerden beğendiklerini tartıyor, tutarı üzerinde tartışmadan ödemeler yapıyordu. Oysa Bacaksız da bir torba ceviz getirmişti. Hem de ince kabuklu. Bayan Mari çetin cevizleri tarttırıp alıyordu.

«Bonjur Madam,» diye yanaştı çadıra Bacaksız.

«Bonjur mon anfan.»

Bayan Mari, "Günaydın oğlum" diyordu kendisine.

«Bakın,» dedi Bacaksız, «Ben size çok güzel cevizler getirdim. Çıtır çıtır.» Avucuna aldığı iki cevizi bir sıkışta kırıvermişti. Madam önceden aldığı cevizleri kırmak istiyor, kıramıyordu. Şaşılacak şeydi. Ne güzeldi Bacaksız'ın cevizleri.

«Tamam,» dedi, «Alacak, cevizler çok güzel.»

Demek Bacaksız'ın cevizlerini çok beğenmişti. Bu kadar cevizi ne yapacaktı Madam? Fransa'ya götürecekti olsa olsa.

Altı kilo vardı torbasında. Yüz liradan altı yüz lira. Havlu da alınırdı artık, plaj pabuçları da. Böylece iki üç torba ceviz sattı mı hiçbir eksiği kalmıyor demekti.

Sıcak bir gündü. Çadırlardan dönüyorlardı. Tekin, önden yürüyor, Bacaksız'ı beklemiyordu.

«Biraz yavaş,» dedi Bacaksız.

«Neden yavaş gidecekmişim?» dedi arkadaşı, biraz da kaşlarını çatarak.

«Yetişemiyorum sıcakta.»

«Ne yapalım yetişemiyorsan.»

«Arkadaş değil miyiz biz.»

«Doğrusu çok iyi arkadaşsın. Benden habersiz cevizleri, kestaneleri satıp para yapıyorsun. Böyle arkadaşlık mı olur.»

«Sen de getir, sen de sat.»

«Şimdi böyle söylüyorsun, öyle mi? Başlarken neden böyle konuşmuyordun? Artık senin pabuçların da dama atıldı. Göcen köylü Vural hem kabak gibi cevizler getiriyor, hem de ucuza veriyor. Bayan Mari benim cevizlerimi almadı.»

«Sen de çetin ceviz getirme.»

«Ne yapalım, bizim cevizler hep böyle. İnce kabuklusunu da sen öğrettin onlara. Oysa ben...» Birden susmuştu Tekin. «Değmez,» dedi. «Seni arkadaş sanıyordum ben de.»

«Arkadaş değil miyiz?»

«Böyle arkadaşlık olmaz. Sen kendi cevizlerini satarken, ben cevizlerimi geri götü-

reyim. Neden bana işe başlarken haber vermedin?»

«Bayan Mari bana dedi ki, artık ceviz getirme,» dedi.

«En azından otuz kilo ceviz sattın.»

«Öyle ama, artık satmak yok.»

«Şimdi ne satacaksın, peki?»

«Düşünüyorum.»

«İyi arkadaş olsan benimle birlikte düşünürdün.»

«Doğru. Çok haklısın,» dedi Bacaksız.

«Göcen köylüleri hep birlikte çeviriyorlar işlerini. Hele o Vural. Dedi ki bana: Bir daha süt, yoğurt da yok size. Biz kırk liradan veriyoruz Fransızlara,» dedi.

«Yoğurdu da mı?»

«Yoğurdu da. İşine gelmedi değil mi? iki gündür süt almıyorlar benden.»

«Bak Tekin'ciğim,» dedi Bacaksız. «Bundan sonra birlik olalım. Birlikte satalım neyimiz varsa Fransızlara. Kazandıklarımızı da bölüşelim, olmaz mı?»

«Ne kazanacağız ki bundan sonra. Satacak neyimiz kaldı ki!»

«Biz birlik olduk mu çok şey buluruz satacak. Önümüzde kavun mevsimi var. Bizim kavunlarımız gibi hangi köyde kavun yetişiyor?»

«İyi ama, kavunların olmasına daha çok var, en azından bir ay. Bir aya kadar biz ne satacağız? Ceviz satışını bile kaptırdık Göcen köylülere.»

Bir süre başları önlerinde yürüdüler. Bacaksız aklından önemli şeyler geçiriyordu.

«Bir iş var yapacak,» dedi. «Bir tutturursak. Ama bu kez gizli çevireceğiz bu işi. Önce anlaşma yapacağız Bayan Mari'yle.»

«Taze ceviz işi mi?»

«Taze cevize de çok zaman var.»

«Cevize benzer bir iş?»

«Ne işi canım.»

«Aramızda kalacak, değil mi?»

«Evet aramızda.»

«Söz mü?»

«Canım, ben sözümden ne zaman döndüm ki. Söz.»

«Salyangoz işi yapacağız seninle.»

«Ne salyangozu bu?»

«Düpedüz salyangoz. Bir ay önce İstanbul'dan gelip salyangoz toplamadılar mı?»

«Topladılaaar.»

«Kime satmak için topladılar?»

«Ne bileyim ben. Alıp İstanbul'a götürdüler toplananları.»

«Oradan da Fransa'ya.»

«Nereden biliyorsun?»

«Geçen gün Jerom Amca'ya sordum. Bir tane de tuttum gösterdim. Topla da getir, dedi. Kilosuna iki yüz lira veririm, dedi.»

«Demek iki yüz lira haaa?»

«Evet. Çok severmiş Fransızlar salyangozu. Üç yüz lira bile verir bu Jerom Amca.»

«Yaşadık.»

«Kimseye söylemek yok. Sepetlere koya-

cağız. Kim sorarsa ceviz getiriyoruz Fransızlara diyeceğiz. Vural duydu mu, bu iş de yattı demektir sonra.»

«Eee. Sonra?»

«Az az ama, salyangozları her gün yiyecekleri kadar götüreceğiz. Bizim samanlıkta saklarız. Yağmurlu günlerin sabahlarında toplayacağız.»

«Olur.»

«Bak, sütle yoğurdu Göcen köylülere kaptırdık, salyangozları kaptırmayalım.»

Bacaksız Bahri, yeni mayosu, deniz havlusu ve gıcır gıcır tokyolarıyla Çandır köyünün altındaki kumsalın yolunu tutacaktı bugün. Cide'de denize her yer de girilirdi ama, Çandır köyünün altında Fransızlar girdiği için ilçenin seçkin kişileri de alışmışlardı bu kıyıya. Kimi dolmuşlarla gelirdi bu parasız plaja, kimi özel arabalarla. Kimi de Tekin'le Bacaksız gibi tabanlarına güvenerek.

Bugün erken kalkmışlardı. Süt, yoğurt işleri olmadığı için bir süre sabah serinliğinde salyangoz toplayacaklardı. Salyangoz mevsimi geçmişti ama, erken kalkınca sabahın ıslağın-

da yine de yeterince rastlanıyordu, otların, böğürtlenlerin arasında. Kargacak Köyü sanki salyangozların harman olduğu yerdi. Kimse kalkmadan çıkıyordu iki arkadaş, kimseye görünmeden torbalarını dolduruyorlardı, işte böyle...

Bu sabah da erkenciydiler. Akşamdan sisli olan hava, şafak sökerken değişivermişti. Başlayan poyrazla birden ıslanıvermişti çalı dipleri. İnceden bir yağmur başlamış gibiydi. Böyle havayı nedense pek severdi salyangozlar. İkişer torba toplayıp birer torbayı ertesi gün için samanlığa saklamayı düşündüler. Göcen köylüler bastırmadan çadırlara götürmeliydiler. Her şey yolunda gitmişti buraya kadar.

Tam çadırlara saparken karşıdan Vural'ın geldiğini gören Tekin, «Yavaş,» dedi. «Vural geliyor, arkadaşlarıyla.»

Bacaksız, onlarla karşılaşmamak için köye dönmeyi geçirdi aklından. Geç kaldıklarını anlamakta gecikmedi.

Vural iki arkadaşıyla üzerlerine doğru

geliyordu. «Ne var torbalarınızda?» diye sordu.

«Hiç,» dedi, Bacaksız. «Ceviz var.»

Tekin'e dönen Vural, «Senin torbandan ne var?» dedi.

«Benim torbada ceviz var.»

«Bayan Mari senin cevizlerini alıyor muydu?» diye alay eder gibi sordu. «Kabuğundan bile ayrılmıyor sizin köyün cevizleri. Çekiçle bile zor kırılıyor. Almaz senin cevizlerini.»

«Onun bileceği iş. Sizin cevizlerinizi alıyor mu?»

«Satacak cevizimiz kalmadı ki. Tümünü sattık.»

«Bu elinizdekiler ne?»

«Üç beş kilo bir şey kalmıştı, onu da verelim dedik. Biraz da kestane.»

Bacaksız önce onların verip gitmelerini daha uygun bulmuştu.

«Verin malınızı,» dedi. «Ne duruyorsunuz?»

«Siz verin önce.»

«Bizim acelemiz yok, buradan Çandır köyüne ineceğiz.»

«Bu torbalarla Çandır köyüne inmeyi de gözünüze aldınız demek.»

«Daha olmasa çarşıda satarız.»

«Peki,» dedi Vural.«Ne haliniz varsa görün.»

Tam yanlarından geçerken torbadakilerden kuşkulanmış olacak ki birer yumruk attı ikisinin de torbasına. Kabuklu salyangozların kabuklu cevizden hiçbir ayrıcalığı yoktu ses bakımından.

«İriymiş cevizleriniz,» dedi.

«Son kalan cevizler,» dedi Bacaksız.«Annem seçmelerini sona bırakmış.»

«Nasıl olsa alacak değil Bayan Mari. Annene götür cevizleri de sarığıburma yapsın onlarla. Bayramda gelenlere yedirir.»

«Baklava için ayırdı irilerinden. Sen kendi cevizlerine bak.»

Bayan Mari, kalabalığı görünce çadırdan çıkmıştı. «Süt, yoğurt,» dedi. «Başka yok.»

«Ceviz,» dedi, Vural.

«Ceviz, no.»

«Bizim cevizler ince kabuklu,» dedi

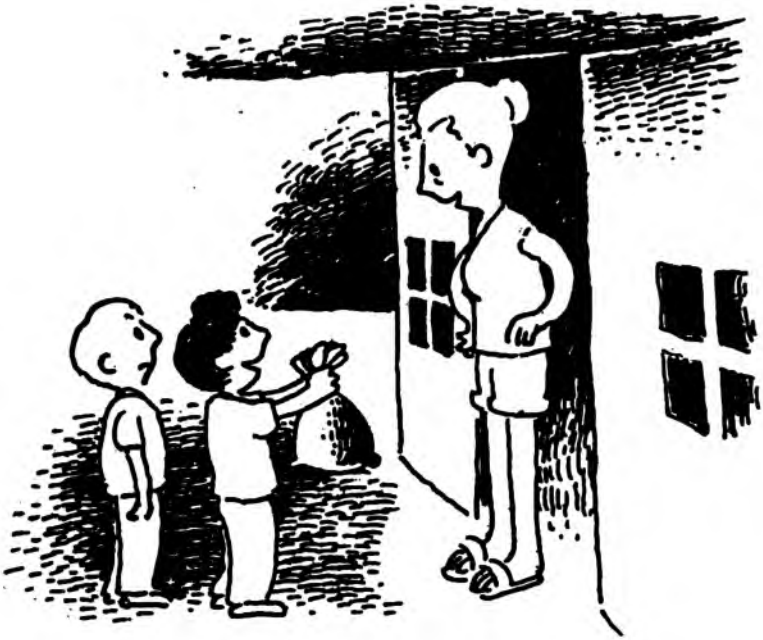

Vural. Torbadan iki ceviz çıkarıp avucunun içinde çıtır çıtır kırdı. «Görüyorsunuz,» dedi. «Hep getirdiğimiz cevizlerden.»

«İstemez ceviz.»

Bakraçlarını boşaltıp ellerine tutuşturur-ken, ayakta sırasının gelmesini, daha doğrusu Vural'ın gitmesini bekleyen Bacaksız'la Tekin'i çağırdı: «Vöne z-isi.»

Bacaksız, yavaştan alıyordu.

Bayan Mari çağrısını yineledi.

«Madam, biz de ceviz getirdik,» dedi, Bacaksız.

«Ceviz, no. İstemez ceviz.»

«Peki öyleyse, biz de gideriz. Haydi Tekin, yürü.»

Gerçekten de dönmüşlerdi Kargacak köyünden yana.

Vural'la arkadaşları da ters yöne Göcen köyüne doğru kestirme yoldan yürüyüşe geçtiler.

Bir süre dikilip bekleyen Bacaksız, önünden yürüyüp giden Tekin'e seslendi: «Atlattık Vural'ı,» dedi. «Biraz oturup bekleyelim.»

«İşte böyle olacak,» dedi Tekin. «İkimiz bir olursak başa çıkamazlar bizimle.»

Çevreyi kollayarak Bayan Mari'nin çadırına geldiler. Kadın gülüyordu. «Jö kompri» dedi. «Var torbada salyangoz.» Avuçlayıp çıkardı torbadan salyangozları. «Çok güzel,» dedi. «Buyuk, buyuk.»

«Torbalar ikişer kiloluktu. Bayan Mari çok beğenmişti salyangozları. Büyükanne de salyangozların temizliğine bayılmıştı. Kendi dilince bir şeyler söylüyordu. Madam, iki beş

yüzlük seçti çantasından, birer tane verdi çocuklara.

«Yarın siz tutacak istavrit,» dedi gülerek.

«Tamam,» dedi Bacaksız.

«Eğer çıkarsa istavrit, çıkmazsa gene salyangoz.»

«Tamam. Orevuar.»

«Orevuar.»

Tekin'le Bacaksız, çadırlardan ayrılıp da İnebolu yoluna sapınca defnelerin arasından çıkan Vural, gerisinde bekleyen arkadaşına seslendi: «Hişşşt. İbrahim orada mısın?»

«Evet. Çıkayım mı?»

«Çık artık. Bizim çocuklar nerede?»

«Köyün yolunu tuttular.»

«Keşke onlar da yanımızda olsaydı. Kargacak'lıların bu yaptıklarına kalleşlik denir.»

«Ne yaptılar?»

«Torbalarında ne varmış bunların biliyor musun?»

«Ceviz değil mi?»

«Ne cevizi. Bizi uyuttu kalleşler. Elimi vurdum torbalarına, ben bile anlayamadım.

Bayan Mari avuçlayıp bakarken gördüm, salyangozmuş torbadakiler.»

«Neee. Salyangoz mu?»

«Kör olayım salyangoz.»

«Bayan Mari de atlattı bizi. Onlarla bir oldu. Bizi sepetledikten sonra torbalarındaki salyangozları avuçlayıp baktı, çok güzel dedi. Büyükanne de çok temiz dedi... Sonra açtı çantasını Bayan Mari, bir torba salyangoza ne verdi biliyor musun?»

«Tam beş yüz lira.»

«Demek ikisi de birer beş yüzlük kıvırdılar. Süt gibi, yoğurt gibi sermayesi de yok. Şimdi ne yapacağız?»

«Önümüzden kuzu kuzu gidiyorlar. Yetişip ikisine de temiz bir dayak atabiliriz.»

«Tamam. Atalım.»

«Dur, acele etme. Dayak atmanın bize bir yararı var mı?»

«Var. Bir daha salyangoz getirip satarsınız gebertiriz sizi, deriz.»

«Yemezler. Gene getirip gene satarlar.»

«Gene marizleriz.»

«İş yok dayakta. Biz cebimize girecek paraya bakalım. Bu salyangoz parası bizim cebimize girerse, cebimizde kalır.»

«Yani?»

«Yanisi manisi yok. Eve metelik koklatmayız.»

«Öyle ya. Evin ne hakkı var bu parada. Biz toplarız salyangozu, biz satarız. Parası da bizim olur.»

«Peki, onlar?»

«Biz hergün onlardan erken gider, satarız. Bizden alınca, onlardan alırlar mı bir daha.»

«Anladım. Yarın erken kalkacağız demek.»

«Eh, öyle olacak.»

«Ya salyangozlar yarın çıkmazsa?»

«Neden çıkmasın.»

Bir süre yolun üstünde durup Bacaksız'la Tekin'in arkasından baktılar.

Gerçekten de İbrahim'le Vural, erkenden kalmışlardı. Ellerinde birer torba, ormanın yolunu tuttular. Kestaneliği geçtiler. Ortalık daha yeni yeni ağarıyordu.

«İbrahim be. Nerede bu namussuz salyangozlar?»

«Daha ben torbaya bir tane atamadım.»

«Benim de siftahım yok.»

«Bu gidişle işimiz yaş.»

«İşimiz yaş olsa salyangozlar çıkardı. Bu namussuz yaratıklar yaştan yağıştan hoşlanırlar.»

«Hava da öyle kuru ki. Bu gidişle bir tane bile atamayacağız torbaya.»

«Onlar da bulamazlar.»

«Kargacak, bana kalırsa tam salyangoz yatağı... Denize karşı olunca çalı dipleri ıslak olur.»

«Oh. Bir tane buldum. Hem de yumruk gibi. Tam Bayan Mari'nin ağzına yaraşır.»

«Bir de Jülyet için bul.»

«O güzel kız bu pis salyangozu nasıl yiyecek?»

«Biz, pis diyoruz salyangoza. Yaprak yiyen bir yaratık nasıl pis olur.»

Bir süre çalı diplerini ayaklarıyla eşeleye eşeleye yürüdüler.

«Bir tane de Jülyet için buldum. Kendisi gibi yavru,» dedi Vural.

«Bir de Tom Amca için bul ki torba yarılansın. Benim siftahım yok daha. Kurudu ortalık. Kediye, sidiğin derde devadır demişler, gitmiş denize çişini yapmış. Bu salyangozlar da öyle. Anlaşıldı, bugün çıkmayacaklar.»

Güneş bir meşe boyu yükselmişti. Altı

tane Vural bulabilmişti, dört tane de İbrahim.

«Hele güneş yükselirse hiç çıkmazlar,» dedi Vural.

«Öyle ya. Otlar kuruyunca nasıl yesinler kuru kuru.»

«Onlar da toplayıp getiremezler bu sabah.»

«Çadırlara gidip bekleyelim, bakalım onlar ne yapacak.»

«Son kez sütümüzü yoğurdumuzu da götürelim bugün. Mösyö Jerom çalıştığı yerden getirecek, dedi Bayan Mari. İnandın mı buna sen.»

«İnanmadım ama, bugün son dedi, Bayan Mari. Keçi sütü verdiğimizi anladı, bana kalırsa...»

«Eh, ne yapalım, biz de elmaların olmasını bekleriz. Dut getirelim dedik, ellerimiz değecek diye istemediler. Kirazımızı da tutmadılar. Şu Bacaksız yaman çocuk doğrusu. Nasıl buldu salyangoz işini. Pes yani.»

«Üstelik bir de bizi ceviz diye atlattı.»

«Gene de anlamak istiyorum bu sabah

ne yapacağını. At şu salyangozları da gidelim çadırların oraya.»

Torbaları silkelediler otların arasına. Kestirmeden İnebolu yoluna çıktılar. Bir süre yürüdükten sonra girdiler defnelerin, biledinlerin arasına. Vural bir biledin ağacının dibinden seslendi arkadaşına. «Gel yanıma,» dedi. «Buradan Kargacak'tan ayrılan yol bile görünüyor.»

«Kargacak yolu önemli değil,» dedi, İbrahim. «Onların nereden çıkıp da gelecekleri belli olmaz. Süt, yoğurt getirmiyorlar ki evden gelsinler.»

«Ne getiriyorlar? Salyangoz mu? Zor getirirler onlar. Bugün salyangozların yas günüymüş, çıkmıyorlar ağaç diplerine. Evlerinin kapısını mühürleyip kalmışlar içerde. Sokağa çıkma yasağı koymuşlar salyangozlara.»

«Eğer Bacaksız onları kışkırtıp da torbasına doldurursa...»

«Çıkarız önlerine. Kimmiş deriz hıristiyan mahallesinde salyangoz satan. Kimmiş salyangozları toplayıp Fransızların beş yüzlük-

lerini kaldıran. Veririz marizi. Hişşt İbrahim. Bak şu yana.»

«Ne yana?»

«Şu tek defnenin altına.»

«Kargacak yoluna mı?»

«Yok canım, Balık Kayası'ndan yana. Onlar değil mi? Toplamışlar bu kez salyangozları?»

«Herhalde öyle olacak. Bizi atlatmak için hep. Ulan Bacaksız, düşersin elime sen.».

Bir süre konuşmadan durdular. Daha doğrusu konuşacak halleri kalmamıştı. Bir süre daha çıt çıkarmadan beklediler. Ağızlarını bıçak açmıyordu.

Tam önlerinden geçerken Vural, kesti yollarını: «Hey!» dedi. «Durun orada. Kımıldamayın!»

İkisi birden atladılar defnenin alt dallarından.

«Ne var sepetlerinizde? Salyangoz mu?»

«Ne salyangozu?» dedi Bacaksız. «Düş mü görüyorsun sen?».

«Düşü müşü gösteririm sana. Ne var diyorum sepetlerinizde?»

«Balık Kayası'ndan gelenlerin sepetinde ne olabilir,» dedi Tekin.

Gerisini Bacaksız getirdi: «Evet,» dedi. «Balık Kayası'ndan gelenlerin sepetinde kedibaş armudu da olmaz ya. Ya istavrit olur, ya da mezgit.»

Üzerine örtülen defne yapraklarını eliyle topladı.

İbrahim, bir ara şaşkınlıkla, «Demek salyangoz yokmuş,» dedi.

«Ne salyangozu be,» dedi Bacaksız. «Salyangoz da nerden çıktı?»

«Dün sen Bayan Mari'ye ne verdin, salyangoz vermedin mi?»

«Hadi ordan sen de. Çıtır çıtır ince

kabuklu ceviz verdim, yoldan dönüp geldim de. Öyle değil mi Tekin? Bayan Mari ne dedi, ben artık o Göcen köylülerin çürük cevizlerini almayacağım, dedi. Kargacak cevizi hem ince kabuklu, hem de çok sağlam, içinde tek çürüğü yok, dedi. Her gün ikişer torba getirin, çocuklar çok seviyor, dedi.»

«Pekiii,» dedi İbrahim, «Öyleyse bugün neden getirmedin?»

«İnsan her gün baklava börek yese bıkar be. Bugün de istavrit isterim diye tutturdu. Biz de kıramadık, indik Tekin'le Balık Kayasına. Nah işte oltalarımız da yanımızda.»

Bu konuşmaları duyan Lui'yle Pol de koşarak gelmişlerdi. Balık sepetlerini görünce, «Ooo... La... La... Puason!» diye yaygaraya başladılar. İki kardeş birer sepete yapışıp çadırın yolunu tuttular.

Bayan Mari sesleniyordu uzaktan onlara: «Heeey! Tekin! Bahri! Vene z-isi. Var bugün plaj! Çabuk! Çabuk!»

Tekin'le Bacaksız Çandır Köyünün altındaki kumsalda sırtüstü yatmış güneşleniyorlardı. Gökyüzünde el kadar bulut yoktu. Meşin

gibi kararmış bedenleri daha şimdiden ter içinde kalmıştı.

Tekin, «Bir dalıp çıkalım istersen,» dedi arkadaşlarına.

Bacaksız'ın aklı başka yerlerdeydi. «Jülyet çok iyi kız,» dedi.«Beni Paris'e çağırıyor. Gel Fransa'ya diyor bana.»

«Fransızca bilmiyorsun ki. Ne işin var Paris'te?»

«Babam Almanca biliyor mu? Orada çalışıp para kazanıyor.»

«Ama orada çok arkadaşı var onun.»

«Canım iş arkadaşa kalınca her yerde bulunur arkadaş. Bize izin verseler, bir gün durmam. Daha çocuğuz biz.»

«Ah bu çocukluk. Bir gün büyüyüp de adam olduğumu görecek miyim acaba?»

Gözü de yoldaydı Bacaksız'ın, Fransızların arabasında. Saat on bire doğru gelirler, bir iki saat kaldıktan sonra çadırlarına dönerlerdi. Bugün pazardı, çalışmazdı Mösyö Jerom. Çalışmadığı günler iki arabayla gelirlerdi. İşe gittiği günler Tom Amca getirirdi denize çadırdakileri. Büyükanne, çoğu zaman inmezdi plaja.

«Şoseye ne bakıyorsun?» dedi Tekin. «Önce Fener yoluna bak. Arka arkaya iki araba gördün mü onlardan başkası olamaz.»

«Doğru.» Bu kez de yattığı yerden Fener yolunu gözlemeye başladı.

«Ben giriyorum denize,» dedi Tekin. «Güneş sırtımı yakmaya başladı.» Birden döndü geriye: «Bak,» dedi, «Şu sandala iyice bak. Kim var sandalda?»

Çocuklarla dolu küçük bir sandal kıyıya yanaşıyordu.

«Göcen köylüler,» dedi Bacaksız. «Tuh be. Burada da buldular bizi.»

«Vural'da var aralarında.»

«O tutup getirmiştir çocukları.»

Tekin denize girmekten caymıştı. Yeniden yattığı yerden onları gözlüyordu.

«Çıktılar kuma,» dedi. «Sandalı çekiyorlar karaya. Gördüler bizi, geliyorlar.»

«Gelsinler,» dedi Bacaksız. «Bakma onlardan yana.»

Vural önde, beş Göcen Köylü arkadaşı arkada, kumlara bata çıka geldiler, başuçlarına dikildiler.

«Bu havlu senin mi?» dedi Vural.

«Neden sordun?» dedi Bacaksız, kendini tutmaya çalışarak.

«Hiiiç. Yakıştıramadım da.»

«Anlamadım, nedenmiş o?»

«Jülyet'in havlusuna benziyor da.»

«Benziyor ne olmuş.»

«Hiiiç. Benziyor da.»

«Ben bile benzettim. Akyıldızlar'da gördüm, aldım.»

«Ben de çok beğendim de.»

«Beğendinse bir tane daha var, parasını verip alırsın.»

«Benim deniz havlusuna verecek param yok.»

Tekin, bu tür konuşmalardan pek hoşlanmazdı. Kısa kesmek için, «Uzatmayın,» dedi. «Hele havluya verecek paran yoksa kısarsın çeneni, sözünü etmezsin havlunun.»

«Neden etmeyecekmişim? Paramız yoksa, bizde söz de yok değil ya.»

Bacaksız birden doğruldu yattığı yerden, oturdu.

«Param yok deyip durma,» dedi. «Süt, yoğurt paralarını ne yaptın?»

«Sana hesap verecek değilim.»

Tekin, yarasına dokunmuş gibi birden kalktı ayağa. «Hesap sormuyoruz,» dedi. «Ama hesap sorarsak verebilir misin karşılığını? Bizim sütümüzü, yoğurdumuzu kötüleyen, aldığımız paralara göz koyan sen değil misin?»

«Bu iş de kapandı, boşuna yorma çenenni.»

«Sen kapandı bil. Verdiniz keçi sütünü, inek sütü diye, sütten soğuttunuz onları. Şimdi ne bizden alıyorlar, ne sizden. Mösyö Jerom, Kumluca'dan alıp getiriyor. Uyuyorsun sen.»

Tekin'in bu çıkışı karşısında sersemlemişti Vural. «Yaaa?» dedi. «Demek öyle. Yoksa siz mi söylediniz verdiklerimizin keçi sütü olduğunu?»

«Biz bilmeyiz öyle kalleşlikleri.»

«Ne olursa olsun kapandı o kapı. Ne ceviz alıyorlar bizden, ne kestane.»

Bacaksız Bahri, küçümser gibi uzun bir

süre Göcen köylüleri süzdükten sonra, «Ne yapalım,» dedi, «Fransızlar malımızı almıyorlar, diye oturup ağlayalım mı yani şimdi?»

«Sen neden ağlayacakmışsın?» dedi, Vural. «Sen torba torba cevizlerini sürüyormuşsun onlara.»

«Var ki beğendirecek cevizimiz, satıyoruz.»

Vural'ın arkadaşı İbrahim, Tekin'e döndü: «Sen kimin cevizini satıyorsun, anlamıyorum.» dedi. «Geçen gün Köseli'ye gidiyordum. İkinizin elinde de birer torba ceviz. Çadırlara doğru gidiyordunuz. Sizin cevizler, kalın kabuklu çetin ceviz değil miydi?

Birden şaşırmıştı Tekin. Bacaksız yardımına koştu: «İş bildikten sonra satacak hiç mi ceviz yok, komşular da onlardan alır, Fransızlara satar...»

«Peki sizin ceviziniz ceviz de bizim ki çakıltaşı mı?»

«Evet,» dedi Bacaksız, «Bizim cevizlerimizin her biri Hindistan cevizi gibi. Tadına doyamıyor Fransızlar.»

Onlar birbirlerine söz yetiştirirken, Mösyö Tom'un arabası gelmiş, yolun kıyısında durmuştu. Arkasından da Jerom Amca'nın Pejo'su. Bugün havanın güzelliğine güvenerek karısı Bayan Madlen'i de almıştı yanına. Büyükbabalarını, kendi babalarından çok seven Lui ile Pol de arka koltuktaydılar. Mayolarını çadırda giydikleri için Pejo'dan fırladıkları gibi kumda aldılar soluğu. Bacaksız'ı uzaktan görmüşlerdi:

«Bonjur Bahri, Bacaksız! Koman sava? Sava biyen? Je je bo ton. Nes pa?»

Böyle sorulara evet demekte sakınca görmeyen Bacaksız, «Ui,» diye kestirip attı.

Canını çok sıkmıştı bu geveze Vural. Pol, onu tanıdığı halde yüzüne bakmayıp, «Bonjur,» bile dememişti. Kardeşi Lui de öyle.

Jülyet, babasının arabasından inmiş annesinin koluna girmişti. Annesi Bayan Mari, deniz çantasını koluna takmış önlerinde yürüyor, tokyolarıyla basacak yeri kolluyordu.

Mösyö Jerom, uzaktan tanımıştı onları. «Bonjur çocuklar!» diye seslendi. «Koman talle vu? İyisiniz değil mi? Hava güzel, biz de güzel.»

Hızla yanlarından geçip biraz ilerde ki tertemiz çakıltaşlarının üzerine boylu boyunca uzanıverdi. Bir plaj şemsiyesinin altına sığınmış olan yöneticiler, onu görmüşler el sallıyorlardı. Defne yağı fabrikasının kurucuları da getirdikleri şemsiyeyi kuracak uygun yer arıyorlardı.

Bacaksız'la Tekin bu gidiş gelişlerden yararlanarak kıyıya doğru yürüdüler.

«Haydi,» dedi, Tekin.. «Bir dalıp çıkalım.»

Bacaksız marsık gibi karardığı için henüz

güneşin kızgınlığını duymamıştı. Arkadaşını yalnız bırakmamak için kendini bırakıverdi sulara.

Cide'nin denizi, başka yerlerin denizine benzemezdi, birden derinleşiverirdi. Bu yüzden yabancılar çekiniyorlardı bu kıyılarda denize girmekten.

Mösyö Jerom, bu iki arkadaşa özenerek bakıyordu uzandığı çakılların üzerinden.

«Bravo Bahri! Bravo Tekin!»

Bahri, çok isteksiz girmişti denize, ama bu seslenişler karşısında bir dalıp çıkamazdı artık. Önce uzun bir dalış yaptı. Bay Jerom'u şaşırtacak kadar uzaklardan çıktı su yüzüne.

«Bravooo! Sen bir balık adam! Hem de kocaman bir adam!»

Bu konuda Tekin de arkadaşından hiç aşağı kalmazdı. Yüzmeyi Kargacak'ın dik kayalıklarında öğrenmişti. Uzun bir dalış da o yaparak becerisini göstermişti kıyıdakilere.

Jülyet el çırparak sevincini gösteriyordu. Bu içtenlikle yapılan gösteriler Göcen köylüleri deliye döndürmüştü. Ne yapmalılardı da bu seçkin seyircilerin ilgisini çekmeliydiler?

Vural'ın aklına sandalı gelmişti hemen. Yüzmede onlardan çok geri olduğunu iyi biliyordu. Köyleri kıyıdan uzakça olduğu için sık sık denize giremezlerdi ki yüzme öğrensinler. Balığa çıktıkları bu sandal, gösteriş için bugünlük işlerine yarardı. Dümenin hiç gereği olmadığı halde, geçti kayığın kıçına, önce dümeni taktı, yekesini yerine geçirdi. İki arkadaşını küreğe oturttu. Birer kürek tutuşturdu ellerine. Üç arkadaştan ikisini kıçüstüne çağırdı. Biri de başüstündeydi. Oysa sandalın yol yapabilmesi için bu üç kişiye hiç gerek yoktu. Onları kuma indirmesi gerekirdi.

«Haydi arkadaşlar,» dedi. «Asılın küreklere.»

Kıyıdan bir süre açıldılar önce. Nasıl yol

aldıklarını göstermek için ileri geri hızla gidip geldiler.

Bu sırada altı düz bir hız motoru, balıkçı barınağından çıkıp fırtına gibi geçti yanlarından. Vural ondan kaçmak için yekeyi kendi üzerine doğru çekerken gömleğinden içeri girmişti yeke. Motorun dalgaları sandalı yana yatırınca Vural göz açıp kapayıncaya kadar kendini suların içinde bulmuştu. Vural eğer soyunuk olsaydı belki suyun yüzünde kalabilirdi. Gömleği ile pantolonu su çekince ağırlaşıvermişti birden. Hooop, doğru denizin dibine.

Olayı ilk gören Jülyet olmuştu. Kendi diliyle bağırıyordu: «O sekur! O sekur!»

Ellerini kollarını sallayıp kumda yatanları yardıma çağırıyordu.

İş dışardan gelenlere kalırsa Vural'ın çoktan boğulması gerekirdi. Bacaksız Bahri sulara birinin gömüldüğünü görmüş, hemen gömüldüğü yere balıklama dalmıştı. Tekin de peşinden.

Bir anda üçü birden suların derinliğinde kalmıştı. Seyirciler, işin sarpa sardığını sana-

rak büsbütün telaşlanmışlardı. Sandaldaki Göcen köylüler, arkadaşlarının sulara gömüldüğünü anlamakta gecikmemişlerdi. Yüzme bilen bilmeyen soyunmayı bile düşünmeden atılmışlardı sulara.

Tekin'in suların derinliğinde hızla itmesiyle Vural suyun yüzüne çıkmıştı. Görünürde böyle olsa bile Bacaksız Bahri'ydi onu elinden tutup çeken. Tekin geriden bacaklarından itiyor, Bacaksız kolundan çekiyordu. Eğer Vural debelenip çırpınmasa çoktan kıyıya çıkarılmış olacaktı.

Kıyıda yarı beline kadar suya girip bekleyenler tutup çektiler kumların üzerine.

Tom Amca, Vural'ın kollarını açıp kapatıyor, soluk almasını kolaylaştırıyordu. Oysa Jerom, yuttuğu suları çıkarmak için ayaklarından tutup kaldırmak istiyordu onu. İşin korkulacak yanı yoktu. Yaşıyordu Vural. İşte gözlerini de açmıştı.

«Hadi, geçmiş olsun,» dedi, defne yağı fabrikasının kurucusu. «Kurtardın paçayı.»

Bacaksız'la Tekin'in işleri henüz bitme-

mişti. Sandaldan suya atlayan Göcen köylüleri paçalarından tutup çekiyorları kıyıya.

«Tamam mı?» diye sordu Bacaksız.

Tekin verdi bu sorunun karşılığmı:«İki kürekçi tamam. Kaptan Vural kumda yatıyor, kıçüstünde oturanlar da tamam. Başüstünde oturan İbrahim?»

«Yok,» dedi Tekin.

«İbrahim!» diye seslendi kalabalığa doğru.

«İbrahim yok.»

İkisi birden daldılar, sahipsiz kalan sandalın tam altından.

Yüzme bilenlerin tümü atlamışlardı denize. Dalıp dalıp suların dibinde İbrahim'i arıyorlardı.

Tekin, sandalın arkasından bağırmaya başladı: «Gelin. İbrahim burada.»

Cisan'da çalışan Mustafa onlara en yakın yerde olduğu için iki kulaçta Tekin'in gösterdiği yere yetişti. Bir dalışta tutup çıkarıverdi suyüzüne. Kıyıya Bacaksız'ın yardımıyla getirmişler, onu da Vural'ın yanına uzatmışlardı.

Artık Bacaksız'da çıkabilirdi, sudan, Tekin de. Tom Amca, İbrahim'i iki ayağından tutup kaldırmıştı. Yuttuğu suları çıkarmak için silkeliyordu.

«Se jüst,» dedi oğlu Jerom. «Se sufi.»

«Yaşıyor mu?» diye soruyordu karısı kendi konuştuğu dille.

«Ui. Je ui.»

Ağzından oluk oluk sular akıyordu İbrahim'in. Karnının şişliği inince yatırıverdiler kızgın kumların üzerine. Mosmordu dudakları. Sanki ağzından boşanan sularla, damarlarındaki kanlar da boşalıp gitmişti. Islak bir kedi yavrusu gibi titriyordu.

Bacaksız Bahri, henüz kurulanmaya vakit bulamadığı lacivert çizgili mavi havlusunu üzerine örtmüş, açıkta kalan yerlerini de kapatmaya çalışıyordu.

Tekin çok yorulmuştu. Bay Jerom'un diktiği renkli şemsiyenin altına uzanmış dinleniyordu.

Jülyet'i bu beklenmedik olay çok korkutmuştu. Öğrendiği bir iki Türkçe sözcükle Bacaksız'a bu korkusunu anlatmaya çalışıyor, onu yüreklendirici sözcükleri bulamadığı için kendine kızıyordu.

Çandır köyü kumsalı öğleden sonra büsbütün kalabalıklaştı.

Denizden çıkarılan Vural'la İbrahim hastaneye kaldırılmıştı. Geri kalan üç Göcen köylü de kumsaldaki sandallarını yüzdürüp balıkçı barınağına doğru yollanmışlardı. Kürek çekişlerinden bile anlaşılıyordu kızgınlıkları.

Bacaksız Bahri, arkalarından bir süre baktıktan sonra: «Bak Tekin,» dedi. «Şunların kürek çekişlerine bak. Neredeyse denize düşürecekler ellerindeki kürekleri.»

«Oysa sabahleyin nasıl gelmişlerdi bu kuma.Bizi kırıp geçireceklermiş gibiydiler.»

«Hakları da yok değildi. Çok kızıyorlardı bize bu salyangoz işinden dolayı. Onlar bizimle nasıl başa çıkabilirler. Hele düşündüğüm bir iş daha var ki...»

Tekin, sabırsızlanıyordu.«Söyle nasıl iş bu?» dedi.

«Daha ortada bir şey yok ama. Bir olursa. Hele bu iş bir tutarsaaa...»

«Ne işi bu?»

«Tom Amca'da bir av tüfeği gördüm, geçen gün. Mavzer gibi bir tüfek.»

«Çadırda yatanların böyle bir iki tüfeği olması gerekmez mi?»

«Doğru Bay Jerom'un da olmalı bir tüfeği.»

«Belki de iki. Açıkta yatan bu yabancılar, bir şeye güveniyorlar demektir. Tüfeklere.»

«Bugün bir deneme yapacağım,» dedi Bacaksız. «Bizim köye bir götürebilirsem.»

«Kimi?»

«Tom Amca'yla oğlunu. Pol bile işe yarayabilir bu işte.»

«Anlamadım. Açık söylesene.»

«Söyleyeceğim söylemesine de, bizim Kargacaklılar korkup da işi karıştırırlar diye yavaştan alıyorum.» Bir süre düşündükten sonra, «Bak Tekin,» dedi, «Mısırlar koçana durdular. Neredeyse sütlü mısırlar tencereye girecek.»

«Ben közde pişirilmişini severim.»

«Ben de. Mısır yemesini Fransızlara bir öğrettik mi...»

«İşimiz, iş demektir. Gelsin paracıklar.»

«Dur, o kadar acele etme bakalım. Bizden önce domuzlar girmeye başladı mısır tarlalarına.»

«Amcam bekliyor geceleri. Büyükbabam da.»

«Benim de büyükbabam bekliyor ama, domuzların büyükbabamı adam yerine koydukları yok ki. Sabahleyin bir de bakıyoruz, mısır tarlası harman yerine dönmüş.»

«Anladım, Fransızları bekleteceksin tarlada.»

«Hem Fransızları bekleteceğim, hem de vurdukları domuzları onlara vereceğim.»

«Ne yapsınlar bu domuzları onlar?»

«Yesinler, ne yapacaklar başka.»

«Yenir mi domuzlar be.»

«Onlar yer. Ben İstanbul'da duydum. Yabancılar domuz etini çok severmiş. Bugün söyleyeceğim Tom Amca'ya. Diyeceğim ki...»

«Anlatamazsın ki. Dil bilmek gerek.»

«Doğru. Anlatamam. Yalnız... Eczacı Cevdet Bey var ya, o Fransızca biliyor. Ondan öğreneceğim domuzun Fransızcasım. Bu bana yeter.»

«Sonra, gerisi kolay.»

«Cevdet Bey'in motoru nah şurada demirli. İşte motorun güvertesinde güneşleniyor kendisi de.»

«Haydi gidelim ona yüze yüze.»

«Haydi.»

Atladılar suya. Bir süre kulaç attılar. Yorulmuşlardı. Bir süre de sırtüstü gittiler. Motora yaklaşınca Bacaksız Bahri seslendi:

«Cevdet Amcaaa!»

«Ne var? Yoruldunuz mu? Motora alayım mı sizi?»

«Yorulmadık. Bir şey sormaya geldik. Domuzun Fransızcasını.»

«Ne yapacaksınız domuzun Fransızcasını siz?»

«Mısırlarımızı duman ediyorlar da.»

«Siz de onları duman edin.»

«Tüfeğimiz yok. Sen söyle bize Fransızcasını domuzun.»

«Fransızcası mı? Onlar Fransızca bilmez ki.»

«Canım sen söyle. Gerisine karışma. Nedir Fransızcası?»

«Koşon.»

«Koşon mu dedin? Kolaymış be. Koşon haaa? Mersi mösyö.»

«Vay Bacaksız. Fransızcayı tüm öğrenmiş de sıra domuza gelmiş. Bravooo, mon peti koşon.»

«Orevuar, Cevdet Amca. Kazanacağım paralarla eczaneden macunla diş fırçası almaya gelirim, hoşça kal. Dur, Cevdet Amca. Tüfeğin Fransızcası neydi?»

«Füjil.»

«Füjille de mersi. Hadi orevuar.»

«Evek plezir mösyö Bacaksız.»

«Tom Amca senin Füjil var?»

«Var.»

«Kaç tane var?»

«Var üç tane?»

«Vurmak var koşon.»

«Nerede koşon?»

«Bizim tarlada. Var mısır orada.»

«Çok güzel. Jerom. Bum, bum. Pol de...»

«Bu akşam, tamam mı?»

Çandır köyünden dönerken Tom Amca, Tekin'le, Bacaksız'ı arabasına almıştı. İstavrit

tutmada acemilik etmişti ama, domuz avında usta olduğunu gösterecekti onlara.

Tom Amca'nın yanma oturan Jülyet, arkada oturan Bacaksız'ı bugünkü başarısı için kutlamak istiyordu: «Sen iyi yüzüyor, çok güzel. Yüzmek. Tekin de. Bravo.»

«Sen de güzel güneşlenmek,» diye takıldı Bacaksız.

«Deniz çok derin. Yok yüzmek.»

«Öyledir bizim Karadeniz. Ama Tom Amca çok güzel yüzüyor. Balık adamlar gibi dalıyor. Öyle bir dalış ki çıkmayacak diye korktum, ben de daldım peşinden. Baktım kumda yatıyor, denizin dibinde. Haydi Tom Amca, dedim, Jülyet yukarda bekliyor seni. Yapıştım bacağından çektim, çıkardım. Ona kalsa hiç de çıkacağı yoktu.»

Jülyet tek sözcüğünü anlamadığı hale tatlı tatlı gülüyordu.

Tam çadırlara sapacakları düzlükte, Bacaksız onun omuzuna dokundu: «Tom Amca,» dedi. «Buradan gidecek bizim köye, görecek.»

Düzlüğe çıkan arabasını hızla İnebolu yoluna süren Tom Amca, sordu: «Mısır var?»

«Daha olmadı mısırlar. Yakında, size getirecek. Şimdi koşonlar hep tarla,»

«Vuracak ben. Sonra yiyecek. Jerom da gelecek.»

Araba hızla giderken Bacaksız, omuzuna dokundu gene. «İşte, bizim tarla,» dedi.

Araba yavaşlamıştı. Bir süre sonra durması için elini kaldıran Bacaksız, «İşte bu tarla Tekin'lerin. Bak ortasında da bir şey var. Domuz çıkamaz bu sayvana. Avcılar orada atacak tüfek. Bum, bum.»

«Tamam,» dedi, Tom Amca.

«Bizim sayvan daha büyük.»

«Tamam, akşam, gelecek. Pol de gelecek, babası da. Burada bekleyecek Jerom.»

«Güzel,» dedi, Bacaksız. «Şimdi siz dönebilirsiniz. Gece bekleyecek sizi. Burada Tekin inecek. Az ilerde de ben.»

Tekin de öğrenmişti, «Mersi,» demeyi. Elini kaldırıp bir de, «Orevuar,» çekti, Tom Amca'ya.

Bacaksız, önce Jülyet'in elini sıktı. Sonra Tom Amca'nın. Kapılarının önünde indi:

«Orevuar.»

«Orevuar.»

Vural'ın hastanelik bir durumu yoktu ama, Çandır köyü kumsalında duracak yüzü kalmamıştı. Boş bir küfe gibi düşmüştü denize. İbrahim'in durumunun da ondan kalır yanı yoktu. Cankurtaranla tepedeki hastanenin yolunu tuttukları sırada, arkadaşının kulağına eğildi: «İbrahim,» dedi yavaştan. «Nasılsın, iyi misin?»

«Kötü sayılmam,» dedi İbrahim, gülmeye çalışarak.

«Ben de iyiyim ama...»

Şoförün yanında sağlık memuru Şükrü Bey oturuyordu: «Ne o?» dedi, «Dirildiniz mi?»

«Dirildik,» dedi Vural. «Zaten bir şeyimiz yoktu ki.»

«Pekiii neden serilip yatıyordunuz kumda, iyiydiniz de?»

«Su yuttuk da biraz.»

«Siz dua edin Bacaksız'la Tekin'e. Onlar

olmasaydı, çoktan kuyruğu titretmiş olacaktınız.»

«Ben yüze yüze geliyordum kıyıya.»

«Ben de,» dedi İbrahim.

«Biraz dipten geliyordunuz yalnız. Kimseye görünmemek için olacak. Belki de o Fransız kızdan utandığınız için.»

«Ne varmış utanacak. Yanımızdan o motor geçmeseydi, o fabrikanın motoru. Bak Şükrü Bey Amca...»

«Söyle bakalım.»

«Sen bizi hastaneye götürme de.»

«Eee?»

«Bizim köyün yolunda indiriver.»

«Olmaaaz. Doktorun iğnesini yemeden bir yere gidemezsiniz.»

Araba hastanenin yokuşunu tırmanmış, bahçenin düzlüğünde birden durmuştu. Ambulansın durduğunu gören doktor, pencereden sesleniyordu: «Kimmiş bunlar?»

«Boğuluyorlardı da kurtuldular.»

«Çıksınlar da bir görelim. Sedye ister mi?»

«Sedyelik bir durumları yok. Kendilerine geldiler biraz.»

«Tam gelebildiler mi? Bir göreyim.»

«Eh, Fena değiller doktor bey.»

Vural, yardımsız inmişti arabadan. «Doktor Bey,» dedi, «Ben çok iyiyim, arkadaşım da.»

«Araba gezisi iyi geldi, öyle mi? Gömleğinizi sıyırın da karnınızı görelim, su yutmuş musunuz, bakalım.»

Karınlarını açıp durdular.

«Dik durun canım. Hah şöyle. İyi. Karınları sırtlarına yapışmış. Karnınız açsa size birer kepçe Kızılay çorbası vereyim.»

«Biz evde yeriz Doktor Bey. Daha acıkmadık.»

«Haydi bakalım doğru evinize. Sırtüstü yatıp dinlenin.»

«Doktor Bey, evimiz Göcen Köyünde.»

«Yani yokuşun başında öyle mi? Ambulans, sizi Fener'e kadar çıkarsın. Haydi Şahin Efendi, bunlar şimdi kulaklarına kar suyu kaçmış torik gibidir, yokuşun başında silkeleyiver şunları.»

«Sağ ol Doktor Bey.»

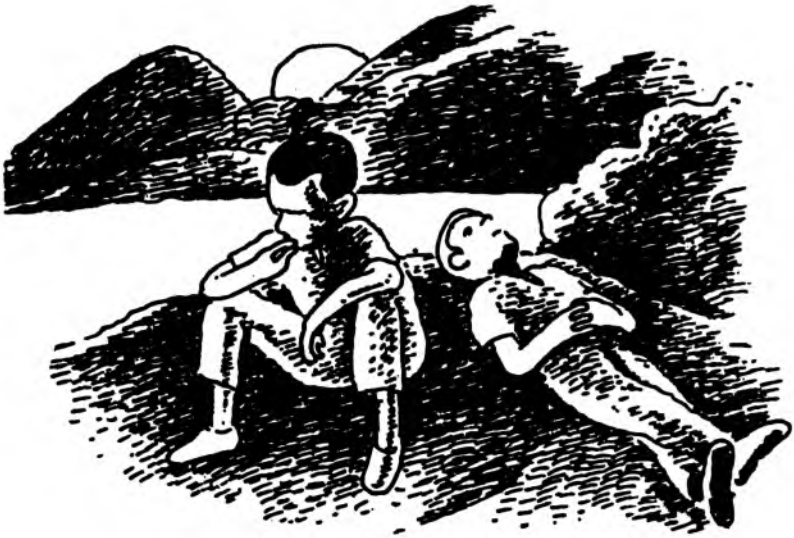

Alman işçilerin armağan ettiği araba, bir solukta çıktı yokuşu. Düzlükte bir süre uzanıp kaldılar.

Vural, çadırları gözden geçiriyordu, uzandığı yerden, «Daha kimse dönmemiş denizden,» dedi.

«Neden dönsünler bu güzel havada.»

«Kalk, dolaşalım çadırları.»

«Doğru olur mu dolaşmak?»

«Çadırlara girecek değiliz ki.»

«Ne olursa olsun, ben gelmem. Ya bir şeyleri kaybolursa.»

«Gelmezsen gelme.»

Yürüyüp gitmişti Vural. Çok geçmeden seslendi mutfak çadırının önünden: «Bir teneke salyangoz. İçleri boşalmış kabukların. Vay canına. Ne zaman pişirip, ne zaman yemişler. Hani salyangoz satmıyordu Bacaksız. Alacağı olsun namussuzun. Hem de bir teneke. Bugün Çandır köyünün altındaki kumda yiyeceklerdir, öğle yemeğinde.»

«Öğle yemeğinde istavrit var. Onları dün yemiş olacaklar.»

«Olabilir.»

«Gel artık,» dedi, İbrahim. «Dolaşıp durma oralarda, bir gören olur. Ben biraz uzanacağım defnelerin altına.»

«Ben de çok yorgunum,» dedi Vural. «Ama buralarda uzanmamız doğru olmaz. Köye dönsek.»

«Ne yüzle.»

Kargacak yoluna doğru bir süre yürüdüler, sonra saptılar Balık Kayasından yana. Bir süre de keçi yolundan yürüdüler. İçleri rahat değildi.

«Benim yürüyecek halim kalmadı,» dedi İbrahim. «Gidiyorum altına, uzanacağım.»

Vural ondan da bitkindi. «Sen acıkmadın mı?» diye sordu.

«Acıkmaz olur muyum.»

«Aç açına ne yatacaksın.»

«Öyle yorgunum ki.»

Vural'ın içinde bir tedirginlik vardı. Arkadaşı uzandığı otların arasında çoktan uyumuştu. Güneş Gümeçalı'nın ötesinde kalmıştı. Göremiyordu artık uzandığı yerden. Kargacaklılar, Cide çarşısından birer ikişer dönüyorlardı. Önünde beş dönümlük bir mısır tarlası uzanıyordu. Gübrelenmiş, sulanmış bir tarlaya benziyordu. Daha şimdiden mısırlar kelleye durmuştu. «Nerede bizim tarlalar,» diye içini çekti. Bu yıl gübre alıp serpememişlerdi.

Kalktı, uzandığı otların üzerinden, çiti aşıp tarlaya girdi. Gerçekten de çok erken gelmişti mısırlar. Olgunlarından üç beş tane kırıp kucağına aldı. Kucağındaki mısırlarla çiti aşamayacağını anlayınca teker teker attı mısırları İbrahim'in ayaklarının dibine. Uyan-

mıştı İbrahim. Ortalık birden karardığı için bu patırtıya bir anlam verememişti.

«Heeey! Sen misin Vural?» diye seslendi, kuşkulu kuşkulu.

«Uyandın mı? Kalk çalı çırpı topla.»

«Ateş mi yakacağız?»

«Açlıktan söz eden sen değil miydin?»

«Mısırlarını çaldığın tarlanın hemen dibinde ateş mi yakılır.»

«Anladık. Biz de iki tarla arasında yakarız. Hangi tarladan yürüttüğümüz belli olmasın diye.»

Çalı çırpıdan önce mısırları toplamaya başlamıştı İbrahim, otların arasından.

«Hey maşallah,» diyordu. «Pişirmeden bile yenir bu sütlü mısırlar. Hepsi altı tanecik miydi bunların. Bana yetmez bunlar.»

«Nah işte tonla. Kırar kırar pişiririz. Yakalım önce şu ateşi.»

Tepeleme çalı çırpı topladılar. Kuru otları tutuşturan İbrahim, «Ateşin dumanından enseleyecekler bizi,» dedi.

«Kim? Tekin'le Bacaksız mı? Çıksalar karşımıza da temiz bir dayak atsak. Salyangoz kabuklarını çöp tenekesinde gördükten

sonra cin ifrit oldum. Boyuna bakmadan yalan da söylüyor namussuz. Cevizleri çıtır çıtır ince kabukluymuş. Madam çok seviyormuş cevizlerini. Bir elime geçse.»

«Kendi tarlasında mı? Bir de adımız hırsızlığa çıktıktan sonra, öyle mi? Hem suçlu, hem güçlü.»

«Bu tarlanın Bacaksız'ların tarlası olduğunu nereden biliyorsun?»

«Bacaksız'ların değilse Tekin'lerin. Kaç evlik köy bu Kargacak Onların da değilse yakınlarının. Biz bu köyün adamı olmadıktan sonra.»

«Hişşşt. Dinle. Bir taksi geçiyor. Saat gibi de çalışıyor mübarek.»

«Tom Amca'nın Pejo'su gibi.»

«Ne işleri var bu Kargacak tarafında, hem bu saatte?»

«Sanki saatten haberin varmış gibi. Saat kaç, biliyor musun?»

«Ay da yok bu gece. Geceyarısı olmamıştır daha.»

«Yahu soysana şu mısırları. Hiç acıkmış adam hali yok sende.»

Kuru bir dalla ateşi düzenleyen Vural, soyduğu mısırı yerleştirdi közlerin üzerine.

«Herkes kendi mısırını kendi pişirsin. Doymayan girsin tarlaya.»

«Kendi mısırını kendi çalsın.»

«Doğrusu da bu.»

Şimdiden, soyulan mısırları bölüşmüşlerdi. Vural ateşe koyduğu ilk mısırı eliyle ovalayıp soğuttuktan sonra yarı çiy, yarı pişmiş yemeye başlamıştı.

«Tam sütlü mısır buna derler işte. İnek sütüne batırılmış gibi.»

İbrahim de dayanamamış, yapışmıştı

daha pişmemiş mısırlardan birine. Midesi kazınıyordu açlıktan. Daha bekleyemezdi. «Bayılıyorum ateş üstünde pişen mısırın kokusuna. Şu tada bak be.»

Vural, üçüncüyü bitiriyordu, o birinciye başlarken. Mısırlar ne kadar olsa tam gelişmemişti. Bir iki dişlemede bitirivermişti.

«Bu kez de sen gir tarlaya.»

«Ben girerim ama, öbür tarlaya girerim. Haksızlık olmasın diye.»

«Haksızlık olmasınmış. Sen gir elin tarlasına da bir de haktan haksızlıktan söz et. Hangisine gireceksin, şu sayvanlı tarlaya mı?»

«İşte ona.»

«Gir de enselesinler seni sayvandakiler.»

«Sayvanda adam olsa bile nasıl görecekler beni. Zift gibi karanlık.»

«Gir hadi, hangisine girersen gir. Mısırlar iştahımı açtı. İçim kazınıyor.»

«Vural.»

«Söyle. Korkuyor musun yoksa?»

«Ne korması be. Yahu bizi köyde aramazlar mı?»

«Ararlaaar. Yüzün var mı bizim çocukla-

nın karşısına çıkmaya? Ali'nin, Hasan'ın, İzzet'in? Hele Ali Rıza'nın?»

«Ne der senin için biliyor musun. Soğan çuvalı gibi düştün suya der, sen kim, kaptanlık kim. Her kıçüstünde oturan kaptan olsa, ocak başından kalkmayan ninem de kaptan olurdu der.»

«Eee. Uzatmada gir şu tarlaya. Mısırları hışırdatma da seni domuz sanmasın sayvandakiler. Kırarken de carrrt diye kırma.»

«Durup da bu öğütleri vereceğine, sen girip kırsana mısırları.»

«Senin nazını çekeceğime kendim kırarım, daha iyi.»

Çitin kazığına yapıştığı gibi kendini attı öbür yana. Ondan aşağı kalmamak için İbrahim de yapıştı aynı kazığa. Tam kendini atarken paçası takıldı. Dolu çuval gibi mısır saplarının içine yuvarlanıverdi. Kalkmak için doğrulurken önce sayvandan kibrit çakılır gibi bir alev parladı, arkasından da bir gümleme. Gecenin suskusu içinde Bazoka gibi bir gümleyişti bu. Ses karşı kayalarda yankılanırken bir güleme daha. Bir daha...

Bu gümlemelerin arkasının kesilmeyeceğini anlayan Vural, «Heeey! Kargacaklılar!» diye bağırdı. «Biziz, biz! Domuz değil, insan! Kesin ateşi be!»

Sayvandan, yanıt yerine geçen bir ses duyuldu: «Koşon yok. Var orada insan. No Fujil... No koşon.»

Bir gemici feneri yakılmıştı çarçabuk. Üzerlerine doğru geliyorlardı, mısır saplarını aralaya aralaya. Tom Amca, Mösyö Jerom, Pol. Tüm Kargacak erkekleri. En başta Tekin. En önde de gemici fenerini mısır saplarının arasından sağma soluna taktırmadan beceriyle geçiren Bacaksız Bahri.

BEŞİNCİ KİTABIN
VE
BACAKSIZ DİZİSİNİN SONU

ÇETİN'İN ANNESİ

BİLMEZSİNİZ ELMAYI NASIL SEVER
BAYILIR KIRMIZISINA ÇETİN
BİR DE SEVDİĞİ MEYVALI ŞEKER

HEM ŞEKER HEM ELMA
ELMAŞEKERİNİ DE SEVER
HER İKİSİ BİR ARADA

DÜŞÜNÜR DÜŞÜNÜR BULAMAZ
NEDEN ANNELER ÇOK SEVİLİR
ELMA DEĞİL ŞEKER DEĞİL
HAKSIZ MI BÖYLE DÜŞÜNMEKTE

YERDEN GÖĞE KADAR HAKLI
ANNESİNE ELMA NE ŞEKER
NE DE ELMAŞEKERİ
AMA NEDEN HEPSİNDEN TATLI

Rıfat Ilgaz

BÜTÜN ESERLERİ

Bacaksız Tatil Köyünde

ÇOCUK ROMANI

Ünlü yazarımız Rıfat Ilgaz özellikle ilkokul çağındaki çocukları düşünerek, güldürücü, eğlendirici ve bir okadar da düşündürücü bir dizi çocuk romanı yazdı.

Seçilen olaylar hemen her gün büyük kentlerde raslanan, inandırıcı aile bağlarını, birey görevlerini, bilinçli bir biçimde yönlendirecek olgulardan düzenlenmiş... Karşılıklı güveni, bağlılığı vurgulayan olumlu, küçük çapta, yapmacıksız serüvenler dizisi...

Bacaksız Kamyon Sürücüsü, Bacaksız Sigara Kaçakçısı, Bacaksız Okulda, Bacaksız Paralı Atlet ve Bacaksız Tatil Köyünde *adlı kitaplardan oluşan bu dizide* Bacaksız'ın *başından geçenleri okudukça daha çok sevecek, aranızda sımsıkı dostluk kuracaksınız.*

ÇT BACAKSIZ SER
250,000 TL